

O‘ZBEK KELINLARINING PSIXOLOGIK FAROVONLIGIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLAR

Sayfullayeva Sojida Saidjonovna

Aniq va ijtimoiy fanlar universiteti Psixologiya 2-kurs talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada O‘zbek kelinlarining psixologik farovonligiga ta’sir etuvchi asosiy omillar tahlil qilinadi. Yarimstrukturaviy intervyular orqali olingan ma’lumotlar asosida qaynona-kelin munosabatlari, er-xotin o‘rtasidagi kommunikatsiya, ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash tizimi va an’anaviy stereotiplarning kelinlarning ruhiy holatiga ta’siri o‘rganiladi. Tadqiqot natijalari kelinlarning psixologik farovonligini oshirish uchun oilaviy muloqotni rivojlantirish, psixologik xizmatlarni kengaytirish va ijtimoiy stereotiplarni kamaytirish zarurligini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: O‘zbek kelinlari, psixologik farovonlik, qaynona-kelin munosabatlari, er-xotin kommunikatsiyasi, ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash, an’anaviy stereotiplar, oilaviy psixologiya, ruhiy salomatlik.

Kirish (Introduction) O‘zbek jamiyatida kelinlar oilaviy tizimning muhim bo‘g‘ini bo‘lib, ularning psixologik farovonligi nafaqat shaxsiy hayotlari, balki butun oila barqarorligiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Kelinlarning ruhiy holatiga ta’sir etuvchi omillarni aniqlash, ularni ijtimoiy va psixologik jihatdan qo‘llab-quvvatlash mexanizmlarini ishlab chiqish dolzarb masalalardan biridir. Ushbu maqolada O‘zbek kelinlarining psixologik farovonligiga ta’sir etuvchi asosiy omillar tahlil qilinadi.

Metodologiya (Methodology) Tadqiqotda sifatli tahlil usullari qo‘llanildi. O‘zbekistonning turli hududlarida yashovchi 25 nafar yangi turmush qurgan kelinlar bilan yarimstrukturaviy intervyular o‘tkazildi. Shuningdek, mavjud ilmiy adabiyotlar, maqolalar va statistik ma’lumotlar tahlil qilindi. Intervyular orqali kelinlarning shaxsiy tajribalari, hissiy holatlari va oilaviy munosabatlari haqida ma’lumotlar olindi.

Natijalar (Results) Tahlil natijalariga ko‘ra, O‘zbek kelinlarining psixologik farovonligiga ta’sir etuvchi asosiy omillar quyidagilar ekanligi aniqlandi:

1. *Qaynona-kelin munosabatlari:* Kelinlar va qaynona o'rtasidagi ziddiyatlar, tushunmovchiliklar kelinlarning ruhiy holatiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Bu holat depressiya, stress va boshqa psixologik muammolarga olib kelishi mumkin.
2. *Er-xotin o'rtasidagi kommunikatsiya:* Er va xotin o'rtasidagi ochiq va samimiy muloqotning yetishmasligi kelinlarning o'zini yolg'iz his qilishiga sabab bo'lmoqda. Bu esa ularning psixologik farovonligini pasaytiradi.
3. *Ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimining yetishmasligi:* Kelinlar ko'pincha o'z muammolari bilan yolg'iz qoladilar. Do'stlar, qarindoshlar yoki psixologik xizmatlarning yetarli darajada mavjud emasligi ularning ruhiy holatiga salbiy ta'sir qiladi.
4. *An'anaviy qadriyatlar va stereotiplar:* Jamiyatda mavjud bo'lgan an'anaviy qarashlar va stereotiplar kelinlarning o'zini erkin ifoda etishiga to'sqinlik qiladi. Bu esa ularning psixologik holatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Munozara (Discussion) O'zbek oilaviy tizimida kelinlarning psixologik farovonligini ta'minlash uchun quyidagi choralarni ko'rish zarur:

- *Qaynona-kelin munosabatlarini yaxshilash:* Oilaviy maslahatlar, treninglar va seminarlar orqali qaynona va kelin o'rtasidagi munosabatlarni yaxshilash mumkin. Bu kelinlarning ruhiy holatini yaxshilashga yordam beradi.
- *Er-xotin o'rtasidagi muloqotni rivojlantirish:* Er va xotin o'rtasida ochiq va samimiy muloqotni rag'batlantirish orqali kelinlarning o'zini yolg'iz his qilishining oldi olinadi.
- *Psixologik qo'llab-quvvatlash xizmatlarini rivojlantirish:* Mahallalarda psixologik maslahat markazlarini tashkil etish, kelinlarga professional yordam ko'rsatish ularning psixologik farovonligini oshiradi.
- *An'anaviy stereotiplarni kamaytirish:* Jamiyatda mavjud bo'lgan an'anaviy qarashlar va stereotiplarni kamaytirish orqali kelinlarning o'zini erkin ifoda etishiga imkon yaratish zarur.

Ushbu choralar orqali O'zbek kelinlarining psixologik farovonligini ta'minlash va oilaviy barqarorlikni mustahkamlash mumkin.

Xulosa (Conclusion) Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbek kelinlarining psixologik farovonligiga ta'sir etuvchi omillar ko'p qirrali va murakkabdir. Qaynona-kelin munosabatlaridagi ziddiyatlar, er-xotin o'rtasidagi muloqotning yetishmasligi, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimining zaifligi va an'anaviy stereotiplar kelinlarning

ruhiy holatiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Ushbu muammolarni hal etish uchun oilaviy munosabatlarni yaxshilash, psixologik xizmatlarni rivojlantirish va jamiyatda mavjud stereotiplarni kamaytirish bo'yicha chora-tadbirlar zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar(References)

1. Eshmurodov O., Fazliddinova U. "Oiladagi ijtimoiy psixologik muhitning barqarorligi ta'minlashda qaynona va kelin munosabatlarining o'rni" // Журнал Педагогика и психологии в современном образовании Yunusova G.S., Isroilov A.A. "O'zbek oilalarida nizo va ajrimlarning yuzaga kelishining psixologik omillari" // Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities.
2. Karimova M.N., Ashurova S.F. "Professional ta'limda tahsil olayotgan qizlarni oilaviy hayotga tayyorlash va ularda sog'lom turmush tarzini shakllantirishning psixologik asoslari" // Educational Research in Universal Sciences.